

Malmö stad

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen

Kvalitets- och verksamhetsberättelse elevhälsans medicinska insats 2022–2023

Innehållsförteckning

Innehåll

1.0 Uppdrag.....	4
2.0 Organisation.....	4
3.0 Personal	4
4.0 Verksamhetens innehåll	4
4.1 Hälsobesök	4
4.2 Riktade hälsoundersökningar.....	5
4.3 Vaccinationer	5
4.4 Bedöma mognad.....	6
4.5 Hälsöfrämjande undervisning.....	6
4.6 Elevhälsoteam	6
4.7 Öppen mottagning	7
4.8 Systematiskt kvalitetsarbete.....	7
4.9 Övrigt	7
5.0 Aktuellt under läsåret.....	7
5.1 Organisatoriska mål.....	7
5.1.1 Statistik läsåret 2022/2023	8
5.1.2 Dokumentation.....	9
5.1.3 Enkät	9
5.1.4 Verksamhetsbesök	10
5.2 Utvecklingsmål.....	10
5.2.1 Fortbildning	11
5.2.2 Kompetensmodell.....	11
5.2.3 Skolläkare.....	12
5.3 Övrigt.....	12
5.3.1 Samverkan grundskolan	12
5.3.2 Anpassad gymnasieskola	12
5.3.3 Bemanning	12
5.3.4 Lönestöd.....	13
5.3.5 Särskilt yrkesskickliga sjuksköterskor.....	13
5.3.6 Uppdragsbeskrivningar	13
5.3.7 Kollegial handledning.....	14
5.3.8 Avvikelse rapporter.....	14
5.3.9 Samarbete med Skånes Kommuner	14
5.3.10 Ny organisation och nya lokaler	15
6.0 Verksamhetsplan inför kommande år	15

6.1 Organisatoriska mål:	15
6.2 Utvecklingsmål.....	16
6.3 Fortbildning.....	16
6.4 Verksamhetsbesök	17
6.5 Bemanning.....	17
6.6 Kompetensdialog	17
6.7 Samverkan	18
6.8 Skånes Kommuner.....	18
6.9 Nationell patientöversikt.....	18
7.0 Sammanfattning	18

1. Uppdrag

Enligt skollagen ska elevhälsa anordnas för elever i förskoleklass, grundskola, sameskola, specialskola, anpassad skola samt anpassad gymnasieskola. Elevhälsan ska omfatta medicinsk, psykologisk, psykosocial och specialpedagogisk insats. För elevhälsans medicinska insats ska det finnas skolsköterska och skolläkare. Rapporten avser elevhälsans medicinska insats.

Elevhälsans gemensamma uppdrag är stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Uppdraget innebär att bidra till miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa. Elevhälsan ska främst verka hälsofrämjande och förebyggande. Medicinska delen av elevhälsan ska därtill erbjuda ett hälsobesök under gymnasietiden, vaccination enligt det generella vaccinationsprogrammet samt möjlighet till enklare sjukvårdsinsatser.

2. Organisation

Kommunfullmäktige i Malmö stad är vårdgivare för all hälso- och sjukvård inom organisationen. Vårdgivaransvaret för den medicinska elevhälsan är överlåtet till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. Nämnden utser en verksamhetschef som representant för vårdgivaren samt beslutar vilka befogenheter, rättigheter och skyldigheter verksamhetschefen har, utöver det författningsreglerade ansvaret. Verksamhetschefen är anställd på förvaltningens avdelning för elevhälsa och samordning.

3. Personal

Verksamhetschefen har det medicinska ledningsansvaret, som innefattar ansvaret för att verksamheten tillgodoser hög patientsäkerhet och god kvalitet på vården samt främjar kostnadseffektivitet. Verksamhetschefen är också ansvarig för att säkerställa, utveckla och utvärdera elevhälsans medicinska insats. I detta uppdrag ingår även att tillse att skolsköterskor och skolläkare får den gemensamma fortbildning som verksamheten kräver, medverka vid nyanställningar samt ge råd och stöd för dem som arbetar inom verksamheten.

Elevhälsans medicinska insats omfattar skolsköterskor och skolläkare. Skolsköterskorna är anställda lokalt på skolan med rektor eller biträdande rektor som närmsta chef. Elevantalet per skolsköterska omräknat per heltid varierar mellan 135 och 580 elever. Variationen beror på att vissa elevgrupper har mer omfattande behov. Vidare påverkas antalet av rektors prioriteringar utifrån verksamhetens behov. Skolläkarna är anställda på avdelningen för elevhälsa och samordning men arbetar lokalt på samtliga skolor. Under innevarande år har skolläkaruppdraget bemannats av två skolläkare, sammantaget 1.7 tjänst.

4.0 Verksamhetens innehåll

Verksamheten regleras av olika lagar och förordningar. Arbetet kan utifrån styrdokumentet indelas enligt följande:

4.1 Hälsobesök

”Varje elev i grundskolan, anpassade grundskolan och specialskolan ska erbjudas minst tre hälsobesök som innefattar allmänna hälsokontroller. Varje elev i sameskolan ska erbjudas minst två hälsobesök som innefattar allmänna hälsokontroller. Hälsobesöken ska vara jämnt fördelade under skoltiden. Eleven ska dessutom mellan hälsobesöken erbjudas undersökning av syn och hörsel och andra begränsade hälsokontroller.”

”Varje elev i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ska erbjudas minst ett hälsobesök som innefattar en allmän hälsokontroll.”
Lag 2022:1315.

- Hälsobesök erbjuds i år 1 på gymnasiet. Vid hälsobesöket genomförs hälsosamtal och undersökningar av tillväxt samt eventuell kompletterande undersökning utifrån elevens journal från grundskolan.
- Vid hälsobesök genomförs enkät med hälso- och livsstilsfrågor. Statistik från hälsoenkäterna kan användas som underlag för diskussion om hälsoläget på skolan samt planering av hälsofrämjande och förebyggande insatser.
- Hälsosamtalen har en stödjande och hälsofrämjande inriktning med utgångspunkt från den enskilda individen. Ett syfte med hälsosamtalet är att få eleven att se samband mellan eventuella hälsoproblem, den egna livssituationen samt hur det påverkar skolarbetet. Fysisk, psykisk och sexuell hälsa är stående punkter vid hälsosamtalet.
- Läkareundersökning sker utifrån utfall av hälsoundersökningar, förfrågan från elev eller på initiativ från elevhälsoteam. Skolläkaren gör medicinska bedömningar, utredningar som påverkar elevens möjlighet att klara utbildningens mål och föreslår vid behov undersökningar eller andra åtgärder. Därtill bistår skolläkaren skolsköterskan med medicinsk kompetens och handledning samt samverkar med externa vårdgivare.

Hälsosamtalet sker utifrån elevens förutsättningar, där exempelvis tolkbehovet finns på förvaltningens språkintröktion och behov av stöd i alternativ kommunikationen inom den anpassade gymnasieskolan. På de högskoleförberedande programmen är fokus ofta exempelvis stresshantering. Skolsköterskorna ger varje elev möjlighet att styra sitt samtal och former av stöd som ges kan till exempel vara; insatser av skolans kurator, psykolog eller specialpedagog, kontroll hos skolläkaren eller remiss till annan vårdgivare.

4.2 Riktade hälsoundersökningar

För att följa Arbetsmiljöverkets föreskrifter, *AFS 2019:3 Medicinska kontroller i arbetslivet*, utför skolsköterskorna tillsammans med skolläkarna riktade hälsoundersökningar.

Hälsoundersökningarna styrs av riktlinjer från Smittskydd Skåne, Riksidrottsförbundet, Transportstyrelsen samt arbetsmiljölagen. Elevernas skolgång jämförs med en framtida arbetsplats och förberedande undersökningar kan behövas inför elevers arbetsplatsförlagda lärande (APL). Exempelvis genomförs hjärtscreening (Malmö Idrottsgymnasium), spirometriundersökningar för elever som valt inriktning lackering (Agnesfrids gymnasium) samt hörselkontroller inför arbete inom musik, barn och fritid (Malmö Latinskola, Pauliskolan).

4.3 Vaccinationer

”Regionerna ska erbjuda vaccinationer mot smittsamma sjukdomar i syfte att förhindra spridning av dessa sjukdomar i befolkningen. Detsamma gäller kommuner och andra huvudmän inom skolväsendet med ansvar för elevhälsa enligt 2 kap. 25 § skollagen (2010:800), med undantag för huvudmän för elevhälsa i förskoleklass.” Lag 2019:915.

- Medicinska elevhälsan har ansvar för att elever erbjuds vaccinationer enligt nationella vaccinationsprogrammet. Utifrån genomgång av elevens journal erbjuds kompletterande vaccinationer. Nyanlända elever behöver ofta omfattande kompletteringar.
- Ansvaret för vaccinationer för elever över 18 år åligger regionen.

4.4 Bedöma mognad

Elever i gymnasiet är vanligtvis inom åldersspannet 15–19 år. Enligt föräldrabalken har vårdnadshavaren rättighet och skyldighet att bestämma i frågor som rör barnets personliga angelägenheter. Vårdnadshavaren skall dock i takt med barnets stigande ålder och utveckling ta allt större hänsyn till barnets synpunkter och önskemål. Det gäller bland annat frågor inom:

- beslutanderätt i fråga om medicinska åtgärder,
- förfogande över sin sekretess,
- beslutanderätt att föra samtal med en myndighetsperson utan att föräldrarnas samtycke.

Som underlag för bedömningarna används bland annat ”Bedöma barns mognad för delaktighet, Kunskapsstöd för socialtjänsten, hälso- och sjukvården samt tandvården” av Socialstyrelsen. Det innebär bland annat för medicinska elevhälsan att elever som bedöms ha en åldersadekvat mognad själva får ta ställning till erbjudande om vaccinationer samt inhämtande av journalhandlingar.

4.5 Hälsöfrämjande undervisning

”Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsöfrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och skolenhetsnivå och ske i samverkan med lärare och övrig personal. Elevhälsan ska vara en del av skolans kvalitetsarbete.” Lag 2010:800

Elevhälsans medicinska insats ska arbeta med hälsouppllysning på individ-, grupp- och organisationsnivå. Att främja hälsa är en gemensam uppgift för all skolpersonal. Skolsköterska och skolläkare ska bidra med medicinsk kompetens samt omvårdnadskompetens.

- Individuell hälsoundervisning är en del av hälsobesöket men sker även vid annan elevkontakt.
- Hälsoundervisning i grupp sker framför allt inom områdena kost, fysisk aktivitet, tobak, alkohol samt sex/samlevnad. Skolsköterskorna har olika möjligheter att arbeta med hälsoundervisning i grupp utifrån arbetsbelastning.
- På organisationsnivå kan elevhälsans medicinska insats arbeta hälsöfrämjande och förebyggande på skolan genom att till exempel delta i skolans arbete med frånvaro.

4.6 Elevhälsoteam

”I elevhälsan behöver professionerna inom de medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatserna samverka i hög grad. Ett exempel på samverkan är tvärprofessionella elevhälsoteam”. Vägledning för elevhälsan.

På skolan finns elevhälsoteam där de olika professionerna inom elevhälsan träffas regelbundet för att diskutera enskilda ärenden och övergripande utvecklingsfrågor. Elevhälsoteamet utgör en samlad och bred kompetens som kan ge olika bilder av verksamheten och elevens situation. Samverkan inom teamet och med övrig personal är viktig för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Elevhälsans uppdrag är att arbeta hälsöfrämjande och förebyggande samt bidra till skapandet av miljöer som främjar hälsa och undanröjer orsaker till ohälsa. Hälsöfrämjande insatser riktar sig till alla elever och genomförs utan förekommen anledning. Elevhälsans uppdrag att arbeta förebyggande kan innebära att tidigt upptäcka tecken på ohälsa eller hinder för inlärning och snabbt vidta åtgärder. Det förebyggande arbetet riktar sig till enskilda elever eller grupper där det finns specifika svårigheter.

4.7 Öppen mottagning

"Elever får vid behov anlita elevhälsan för enkla sjukvårdsinsatser." Lag 2010:800

Till den öppna mottagningen kan elever söka sig utan tidsbeställning för enklare sjukvårdsinsatser, bedömning, behandling samt rådgivning och stöd i psykosociala frågor. Skolsköterskan gör dagligen medicinska bedömningar samt ger hjälp till egenvård. Mottagningsverksamheten för elevhälsans medicinska insats är en del i det generellt förebyggande och hälsofrämjande arbetet, att skilja från det uppdrag som regionen har.

4.8 Systematiskt kvalitetsarbete

"Inom hälso- och sjukvård ska kvaliteten i verksamheten systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras". Vägledning för elevhälsan.

Skolsköterskor och skolläkare är delaktiga i systematiskt kvalitetsarbete dels på skolan, dels inom det professionsspecifika nätverket. Verksamhetschefen arrangerar regelbundna konferenser och nätverksträffar för den medicinska elevhälsan. Syftet är att delge ny information, arbeta med det systematiska kvalitets- och utvecklingsarbetet, stärka det kollegiala samarbetet samt ge fortbildning utifrån verksamhetens och skolsköterskegruppens gemensamma behov. Verksamhetschef och skolläkare träffas regelbundet för att bland annat uppdatering av rutiner och genomgång av statistik för arbetet för en jämlikare elevhälsa.

4.9 Övrigt

I skolsköterskans och skolläkarens arbete ingår lagstadgad dokumentation enligt patientdatalagen. Utöver det tillkommer administrativt arbete i form av journalhantering samt rekvirering och arkivering av journalhandlingar.

5.0 Aktuellt under läsåret

Verksamhetens mål

Medicinska elevhälsans mål delas upp i organisatoriska och utvecklingsrelaterade mål. Verksamhetens organisatoriska mål förhåller sig till verksamhetens lagkrav om till exempel hälsosamtal, vaccinationer samt erbjudandet av enklare sjukvårdsinsatser.

5.1 Organisatoriska mål

Verksamhetens löpande organisatoriska mål:

1. Öka antal genomförda hälsosamtal
 - Skapa förutsättningar för genomförandet av samtal; bemanning, journalsystem.
2. Alla elever med behov av läkarmöte relaterat till skolsituationen ska erbjudas en kontakt.
 - Mottagningsarbete med rullande schema utifrån elevantal och behov.
 - Kontinuerliga diskussioner inom den medicinska elevhälsan gällande vad som ingår i uppdraget för att ge rätt stöd vid rätt tid.
3. Erbjudna vaccinationer till alla elever (under 18 år) som inte fullföljt barnvaccinationsprogrammet
 - Vaccinationsbedömning och ordination vid behov.
4. Kompetent skolsköterskegrupp som arbetar likvärdig
 - Kontinuerliga nätverksträffar

- Samsyn om uppdraget/uppdragsbeskrivningar
 - Fortbildningar och diskussioner i fas med samhällets utveckling
5. Enhetlig dokumentation inom hela elevhälsans medicinska insats
- Journalgranskning tillsammans med skolsköterskorna
 - Journalgranskning tillsammans med skolläkare

5.1.1 Statistik läsår 2022/2023

Verksamhetens journalsystem genererar statistik. I maj 2023 när statistiken är uttagen, hade systemet 6 954 inskrivna elever.

Tabell 1 Antal hälsosamtal

	Läsår 2021/2022	Läsår 2022/2023
Hälsosamtal	2200	2694

Elevantalet ökar och skolsköterskornas arbetar systematiskt med att få eleverna att komma till samtalen. De har en kontinuerlig diskussion gällande hur elever kallas och hur eleverna informeras om samtalen. Då skolenheternas elevgrupper ser olika ut fungerar det inte med samma tillvägagångssätt; ibland handlar det om en mailkallelse, ibland krävs det sms-påminnelser och ibland får skolsköterskan gå ut i klasserna och erbjuda tider direkt på plats.

Tabell 2 Antal insamlade hälsoenkäter

	Läsår 2021/2022	Läsår 2022/2023
Insamlade enkäter	1514	1733

Genom det ständigt pågående arbetet med enkäten ökar verksamheten antalet mottagna svar. Skolsköterskorna deltar i årliga utvärderingar av frågorna samt utfall av statistiken. I samband med nätverksträffarna diskuterar verksamheten hur den medicinska elevhälsan kan använda resultaten och hur detta kan gynna eleverna. Inför hösten 2023 kommer två nya enkäter att skapas; en hälsoenkät utifrån behoven på Malmö idrottsgymnasium med frågor riktade mot fysisk hälsa samt en kortare enkät för de elever som går på anpassad gymnasieskola.

Tabell 3 Antal givna vaccinationsdoser

	Läsår 2021/2022	Läsår 2022/2023
Vaccinationsdoser givna	546	419

Verksamhetsstatistiken visar ett lägre antal givna vaccinationer, vilket dels kan bero på att pandemin försenade vaccinationer medan förra året gavs ett högre antal givna doser. Antalet nyanlända elever och vilka länder eleverna kommer ifrån påverkar också verksamheten tydligt; drygt hälften av vaccinationerna är alltid registrerade på enheten för språkin introduktion.

Tabell 4 Antal besök hos skolsköterska och skolläkare samt antal unika elever

	Läsår 2021/2022	Läsår 2022/2023
Skolsköterskebesök	-	5633
Skolläkarbesök	830	613
Unika elever i kontakt med medicinska elevhälsan	5065	5080

I siffran för skolsköterskebesök ingår alla spontanbesök exempelvis vid behov av huvudvärkstablett, men även de besök som skolsköterskorna har bokat in för uppföljningar. Statistiken från 2021/2022 är inte jämförbar med årets data och därav borttagen.

I skolläkarens besök inräknas mottagningsbesöken. Även här har siffran minskat, vilket delvis kan bero på att den ena skolläkaren prövade annan syssla under tre månader och att verksamheten då var tvungen att göra stora prioriteringar.

Med unika elever avses de elever som någon gång under läsåret har varit i kontakt med den medicinska elevhälsan. Förutom besök kan det även handla om elever som har önskat att få ut sina vaccinationer från journalsystemet eller att annan skola har begärt in journalpapper.

Tabell 5 Antal remisser till annan vårdgivare

	Läsår 2021/2022	Läsår 2022/2023
Remisser till annan vårdgivare	248	172

Medicinska elevhälsan arbetar med triagering, det vill säga att vid mötet med eleven övervägs åtgärder utifrån möjligheten till egenvård eller behovet av kontakt med annan vårdgivare. Både skolläkare och skolsköterskor skriver remisser. Som remisskrivare har vårdgivaren ett ansvar att följa berörd elev tills mottagaren accepterat remissen samt även att följa upp att remissvaret inkommer efter besöket. Remisser skickas bland annat till ögonmottagning, öronmottagning, ortoped, vårdcentraler samt enheter inom neuropsykiatrisk mottagning.

5.1.2 Dokumentation

Verksamheten har fortsatt att utveckla dokumentationen utifrån aktuellt journal- och dokumentationsstöd. Kollegial journalgranskning med gemensam utvärdering är genomförd. Arbetet belyser skillnader i dokumentationen samt ger konkreta tips på hur dokumentationen kan bli tydligare och mer likvärdig. Med likvärdig dokumentation blir den statistik som generas mer tillförlitlig och därmed mer användbar.

5.1.3 Enkät

Skolsköterskans hälsosamtal kompletteras med en hälsoenkät som eleven besvarar innan samtalet. Enkäten ger en möjlighet till fördjupat samtal med eleven, och statistik som också kan användas för analyser på grupp- och organisationsnivå. Enkäten används på samtliga skolor med undantag för anpassad gymnasieskola och språkinträdning, där verksamheten i stället använder en förenklad pappersenkät. Frågor och svarsalternativ justeras årligen utifrån verksamhetens behov, men i grunden bygger enkäten på evidensbaserat material.

Enkäten innehåller ca 30 frågor och skolsköterskorna tar del av statistik för sin verksamhet. Inför slutet på läsåret 2022–2023 har skolledning och skolsköterskor gemensamt fått ta del av en jämförelse mellan sin skolenhets svar och förvaltningens svar i helhet. Syftet var att öka kunskapen om verksamhetens enkätsvar samt att få siffror att jämföra med sina egna.

Utvalda enkätfrågor och påstående som eleverna tar ställning till är:

- Hur trivs du på skolan?
- Jag har arbetsro på lektionerna
- Jag känner mig stressad över skolarbetet
- Jag har kompisar i skolan
- Jag känner mig trygg i skolan
- Under skolveckan sover jag vanligtvis varje natt (antal timmar)
- En vanlig vecka äter jag frukost (antal dagar)
- Jag har de senaste tre månaderna haft huvudvärk
- Jag har någon vuxen att prata med om det som är viktigt för mig

Efter utskicket har flera rektorer hört av sig med kommentarer om att de tydligt identifierat områden för skolenheterna att arbeta vidare med.

5.1.4 Verksamhetsbesök

Under årets gång har verksamhetschef träffat samtliga skolsköterskor för ett verksamhetsbesök. Det finns en skriven rutin inför verksamhetsbesöket för att tydliggöra syfte och arbetsgång. Rutinen skickas till skolsköterskorna en vecka innan besöket och följs upp under mötet. Utöver de förbestämda punkterna har skolsköterskan även möjlighet att lyfta det som är aktuellt på respektive skola. Syftet med verksamhetsbesöken är att öka egenkontrollen samt stärka individernas kunskap. Även vårdgivarens uppdrag med skyldighet att utföra egenkontroll tillgodoses här. Vid verksamhetsbesöken identifieras utvecklingsområden att jobba vidare med. Fokus för alla förändringar är uppdraget för elevhälsan utifrån skollagen samt Vägledning för elevhälsa, framtagen av Skolverket och Socialstyrelsen.

I rutinen för verksamhetsbesöket finns en frågeställning om återkoppling till ansvarig rektor. Återkopplingen kan innefatta exempelvis ett tydliggörande av att det finns risk för att skolsköterskan inte kommer att hinna med sitt uppdrag eller att verksamheten kräver inköp av medicintekniska produkter. Årets utvärdering visar att 16 av 19 skolsköterskor upplever besöken som värdefulla. Skolsköterskorna lyfter att besöket ger en bra avstämning av uppdraget och att det ger en chans att lyfta och diskutera bekymmer som kan finnas i den egna verksamheten.

5.2 Utvecklingsmål

Utvecklingsmålen med valda aktiviteter 2022–2023 gav följande resultat:

1. Ökad kunskap om kroppslig hälsa
 - Utbildning inom tillväxt, hormonell hälsa och övervikt
2. Implementerad kompetensmodell
 - Pilotår 1 genomfört och pilotår 2 är förberett
3. Upprätthålla och stärka läkarkompetensen inom medicinska elevhälsan.
 - Genomförd specialisttjänstgöring för en av skolläkarna inom ”Skolhälsovård”

5.2.1 Fortbildning

Verksamhetschef träffar tillsammans med skolläkarna samtliga skolsköterskor regelbundet, på både gemensamma konferenser för all elevhälsa samt på professionsspecifika nätverksträffar.

Syftet för nätverksträffar arrangerade av avdelningen för elevhälsa och samordning är:

- Information, dialog, diskussion

- Kvalitetssäkring
- Fortbildning
- Professionsspecifikt utvecklingsarbete
- Mötesplats för kollegialt lärande och erfarenhetsutbyte

Läsåret 2022–2023 har innehållit nedanstående ämnen relaterade till utvecklingsmålen:

- Tillväxt, pubertet och ryggkontroller
- Hormonell hälsa i samarbete med Ungdomsmottagningen
- Föreläsning av överviktsenheten, Region Skåne
- Information och arbete relaterat till införandet av kompetensmodellen

Därtill även:

- Gruppdiskussioner gällande hälsofrämjande och förebyggande arbete på gruppnivå
- Handhavandet av statistik i verksamheten
- Normdiskussion utifrån HBTQI (homosexuella, bisexuella, transpersoner, personer med queera uttryck och identiteter samt intersexpersoner)
- ANDTS (alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel) -fortbildning tillsammans med grundskolan
- Kollegial journalgranskning
- Föreläsning av Smittskydd, Region Skåne

I utvärderingen av nätverksträffarna framkom att av förvaltningens 19 skolsköterskor svarar 16 att de är nöjda med träffarna, och samma svarsresultat återfinns på frågan om nätverksträffarna ökar likvärdigheten inom elevhälsan. Skolsköterskorna fick gemensamt se svaren på gruppnivå på läsårets sista träff samt tillsammans fundera på vad de behöver för att bibehålla samt förbättra verksamheten. En tydlig tanke som formulerade sig är att de önskar väldigt olika insatser, mycket utifrån verksamheternas olika elevgrupper.

5.2.2 Kompetensmodell

Utifrån Huvudöverenskommelsen, HÖK19, ska samtliga regioner och ett urval av de största städerna utveckla och börja införa karriärmodeller för Vårdförbundets medlemmar. Malmö stad har valt att tidigt gå in med sin medverkan i samarbete med Sveriges kommuner och regioner (SKR) och Vårdförbundet, men att ha kompetensmodell som fokus. I Malmö stad ingår stadskontorets HR-avdelning samt de förvaltningar som har sjuksköterskor i sin verksamhet. Arbetet ska gynna kontinuitet i vården, patientsäkerheten, arbetsmiljön och yrkets attraktivitet. Under pilotår 1 har tre skolenheter (tre rektorer och fyra skolsköterskor) deltagit. Medarbetarsamtalen utfördes med material från kompetensmodellen. Utvärderingen visade att skolledarna uttryckte en upplevelse av bättre insyn i vad skolsköterskors uppdrag är, medan skolsköterskorna upplevde svårigheter att se det som kompetensförstärkning och inte som en värdering av deras uppdrag. Utifrån utvärderingarna har nu materialet justerats och pilotår 2 startar i augusti. Kompetensmodellen genomsyras av uppdragsbeskrivningen för skolsköterskor.

5.2.3 Skolläkare

Under läsår 2022/2023 har verksamhetens ena skolläkare arbetat vidare med sin specialistutbildning mot skolhälsovård. Detta är en del av det mål som är satt i verksamheten för att upprätthålla skolläkarnas medicinska kompetens. Skolläkarna har även varit på skolläkardagarna och läkemedelsmessa samt ökat sitt samarbete med Skånes övriga skolläkare via det nätverk som finns. Under tre månader av innevarande läsår prövade den andra skolläkaren annan anställning inom Region Skåne, men valde att komma tillbaka till Gymnasie- och

vuxenutbildningsförvaltningen. Under den perioden var verksamheten endast bemannad med en skolläkare.

5.3 Övrigt

5.3.1 Samverkan grundskolan

Samverkan med grundskolans medicinska insats fortgår inom flera områden, exempelvis journalsystem, dokumentation, gemensamma fortbildningar och diskussioner rörande utformning av enkätfrågor. Samverkan finns även mellan förvaltningarnas skolläkare genom utbyte av erfarenhet, diskussioner om bedömningar inför mottagande i den anpassade gymnasieskolan samt auskultationer i varandras verksamheter.

5.3.2 Anpassad gymnasieskola

Beslut om mottagande i anpassad gymnasieskola är myndighetsutövning mot enskild och ett särskilt ingripande beslut för den det berör. Det är viktigt att ärenden om mottagande blir ordentligt utredda, att beslut fattas utifrån välgrundade underlag och att vårdnadshavarna ges insyn i processen. Mottagande kan ske till och med höstterminen då eleven fyller 20 år.

Ansvar för den medicinska elevhälsan tas på detta område genom två olika inriktningar för arbetet:

- Elever ej tidigare utredda för anpassad gymnasieskola träffar skolläkare som sammanfattar de medicinska grunderna och skriver intyg, som därefter blir en del av underlaget.
- Elever tidigare utredda, men som nu har ansökt om anpassad gymnasieskola, där processen säkerställs via bedömning av skolläkare inom förvaltningen av befintligt läkarintyg.

Verksamhetens båda skolläkare deltar i utredningar för anpassad gymnasieskola och kan vid behov läsa varandras intyg. Under läsåret 2022–2023 har 76 ärenden passerat bedömargruppen.

5.3.3 Bemanning

Verksamheten har i dagsläget tre timanställda skolsköterskor som är pensionärer, men som tidigare arbetat inom verksamheten. De timanställda täcker upp vid kortare sjukfrånvaro samt tillfälliga toppar i arbetsbelastningen. Skolsköterskorna har bland annat hjälpt till med vaccinationer och hälsosamtal.

Utifrån det ökade antalet elever som förväntas framöver, och den svårighet som finns att anställa behöriga sjuksköterskor, har förvaltningens HR-avdelning arbetat med den medicinska elevhälsan för att få in bemanningsfrågan i förvaltningens analys för kompetensgap och vidare arbete med förvaltningens kompetensmodell.

I syfte att öka likvärdigheten deltar verksamhetschefen i rekryteringen av nya skolsköterskor. Rekryteringsprocessen har blivit bättre genom att behov av rekrytering tidigare uppmärksammas, samma annonsunderlag används vid all rekrytering, verksamhetschefens delaktighet vid anställningsintervjuerna samt likvärdig introduktionen av nyanställda skolsköterskor. Verksamhetschefen för den medicinska elevhälsan samverkar med skolledning vid långvarig frånvaro av skolsköterska. Rutin gällande bemanning och frånvaro finns för att säkerställa processen.

Tabell 6 Elevernas tillgång till skolsköterska per skolenhet och huvudmannanivå 2022–2023

Skola	Antal heltidstjänster maj 2023	Elevantal	Jämförelsevärde elevantal per helårstjänst
Agnesfrids gymnasium	0.8	210	262
Bellevue gymnasium	1.0	135	135
Heleneholms gymnasium	2.4	350	140
Malmö Borgarskola	3.0	1360	453
Malmö Citadell	0.6	157	261
Malmö Idrottsgymnasium	0.8	497	621
Malmö Latin	2.0	1154	577
Malmö restaurangskola	0.8	215	268
Pauliskolan	2.0	1077	538
S:t Petri	1.5	851	567
Universitetsholmen inklusive Malmö Läringscenter	2.0	749	425
Valdemarsro gymnasium	1.0	199	199
Totalt huvudmannanivå	15.1	6954	460

5.3.4 Lönestöd

Inför lönerrevisionen våren 2022 skapades ett lönestöd, utifrån ett önskemål från förvaltningens rektorer. Det ska komplettera förvaltningens befintliga material för medarbetarsamtalet och därmed öka samsynen gällande elevhälsans medicinska uppdrag.

5.3.5 Särskilt yrkesskickliga sjuksköterskor

I löneavtalet huvudöverenskommelsen, HÖK 19, bestämdes att verksamheter som bedriver hälso- och sjukvård och har anställda sjuksköterskor ska lyfta särskilt yrkesskickliga sjuksköterskor. I Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen lyftes 10% av skolsköterskorna som särskilt yrkesskickliga i lönerrevisionen 2023.

5.3.6 Uppdragsbeskrivningar

Förvaltningens uppdragsbeskrivningar för skolsköterskor och skolläkare används på ett tydligare sätt i det löpande arbetet nu. De genomsyrar anställningar, kravprofiler, kompetensmodell och lönestöd. Syftet med uppdragsbeskrivningarna är att tydliggöra uppdraget inom professionen, detta också för övriga professioner inom elevhälsan samt skolledare. Då skolsköterskorna har rektor som chef, men samtidigt en verksamhetschef med ansvar för patientsäkerhet och kvalitetssäkring, krävs fortlöpande samverkan mellan rektor och verksamhetschef.

5.3.7 Kollegial handledning

Inför läsåret 22/23 blev skolsköterskorna erbjudna att delta i mindre handledningsgrupper. Förutsättningen är att träffas i grupper om 4–5 personer, 2 gånger per termin.

Syftet är att:

- mötesdeltagarna ska få stöd genom att de andra deltagarna lyssnar vilket skapar en ömsesidig respekt,
- utvecklingen från novis till expert ska gå snabbare då man undviker att upprepa kollegors misstag. Nya medarbetare ska utvecklas snabbare av att få lyssna på erfarna kollegers erfarenheter,
- feedback och bekräftelse skapar en ökad självkänedom och ska ge mod att våga förändra sina egna attityder, både i relation till patienter och kolleger,
- samt ge möjlighet att ventilera utmaningar i uppdraget, vilket är ett sätt att hantera den upplevda stressen samt att orka vara kvar i yrket.

Inför terminens sista nätverksträff fick skolsköterskorna möjlighet till utvärdering och nästintill samtliga vill fortsätta med de kollegiala smågrupperna. Det kom då även en förfrågan om extern handledning, som verksamheten kommer undersöka möjligheterna till för inför nästa läsår.

5.3.8 Avvikelse rapporter

Inom hälso- och sjukvården skrivs avvikelse rapporter när det inträffat händelser som orsakat eller skulle kunna orsaka patientskada. Med ett tydligt förhållningssätt där syndabockstänkande undviks, och med åtgärder på grupp- och organisationsnivå, blir avvikelserna en viktig del i det systematiska kvalitets- och utvecklingsarbetet. Under året har det inkommit 46 avvikelse rapporter. Flertalet av avvikelserna avser uteblivna remissvar. Det vill säga när remiss har skickats från verksamheten är mottagande enhet ålagda att skicka svar till remittent på ställda frågor, något som inte alltid sker. Avvikelse rapporter gäller även uteblivna vaccinationer och missade kontroller. Ingen av avvikelserna har varit så pass allvarlig att de har krävt ytterligare åtgärder, men skapar underlag för att stärka rutiner, introduktion och ger förutsättningar till mer riktade fortbildningar.

Två avvikelse rapporter har inkommit från andra vårdgivare. Den ena avsåg en vårdcentral som uppmärksammade att förvaltningen inte hade en tillräckligt säker rutin för elever med skyddad identitet. Den avvikelsen ledde till genomgång av rutiner samt avidentifierade remisser (utan skolenhet och eleven namn) där endast personnummer numera syns. Den andra avvikelsen avsåg en journal som inte kommit fram i postgången. Den avvikelsen kommer framöver att hanteras genom att möjligheten till digital överföring av journal utreds och om möjligt införs.

5.3.9 Samarbete med Skånes Kommuner

"God och nära vård kan beskrivas som ett övergripande mål för den omställning som sker inom hälso-och sjukvården. Omställningen syftar till att vården i högre grad organiseras och bedrivs med utgångspunkt från patientens behov och förutsättningar" Socialstyrelsen

Skånes Kommuner är en medlemsorganisation för de 33 skånska kommunerna, och verksamheten har bland annat i uppdrag att arbeta för vårdens digitalisering. Verksamheten arbetar för ett större samarbete mellan Region och kommun.

Arbetet med i verksamheten bedriva god, nära och samordnad vård fortsätter för att stärka elevernas hälsa. Som del i det arbetet pågår en implementering av nationell patientöversikt, NPÖ, vilket ger den medicinska elevhälsans personal större möjligheter att exempelvis följa upp remissvar och hjälpa eleven vidare i systemet. Parallellt fortsätter implementering av Mina planer

- en digital plattform för att öka samarbetet med vården när behovet av SIP (samordnad individuell plan) finns samt vid utskrivningar av elever med stora vårdbehov.

5.3.10 Ny organisation och nya lokaler

I januari 2023 ändrades den organisatoriska tillhörigheten för centrala elevhälsan och verksamheten är nu placerad direkt under förvaltningens direktör. Verksamheten blev en avdelning med benämningen elevhälsa och samordning. Under våren 2023 samlokaliseras även avdelningen med förvaltningens övriga administrativa enheter.

6.0 Verksamhetsplan inför kommande år

6.1 Organisatoriska mål:

Verksamhetens organisatoriska mål utifrån resultat föregående år är:

1. Öka antal genomförda hälsosamtal
 - Skapa bättre förutsättningar för genomförandet av samtalet; bemanning, journalsystem
2. Alla elever med behov av läkarmöte relaterat till skolsituationen ska erbjudas en kontakt.
 - Mottagningsarbete med rullande schema utifrån elevantal och behov
 - Kontinuerliga diskussioner inom elevhälsans medicinska insats gällande vad som ingår i uppdraget för att ge rätt saker rätt tid.
3. Erbjudna vaccinationer till **alla** elever (under 18 år) som inte fullföljt barnvaccinationsprogrammet
 - Vaccinationsbedömning- och ordination vid behov.
4. Kompetent skolsköterskegrupp som arbetar likvärdig
 - Kontinuerliga nätverksträffar
 - Samsyn om uppdraget/uppdragsbeskrivningar
 - Fortbildningar och diskussioner i fas med samhällets utveckling
5. Enhetlig dokumentation inom hela elevhälsans medicinska insats
 - Journalgranskning tillsammans med skolsköterskorna
 - Journalgranskning tillsammans med skolläkare

6.2 Utvecklingsmål.

Verksamhetens utvecklingsmål har utvärderats. Mål 1 är avklarat och aktiviteterna är avslutade. Bland annat resulterade arbetet i ett samtalsstöd, ”MI-samtal hälsofrämjande samtal med fokus på viktförändring”

Rörande två av målen bedöms arbetet ännu inte ha medfört ett fullgott resultat, de kvarstår därför som mål under läsåret 2023/24.

1. Implementerad kompetensdialog
 - Pilotår 2

2. Upprätthålla och stärka läkarkompetensen inom elevhälsans medicinska insats.

- Genomförd specialisttjänstgöring för en av skolläkarna inom ”Skolhälsovård”

Utifrån nedanstående utvärdering kommer det tredje målet troligtvis att handla om egenvård.

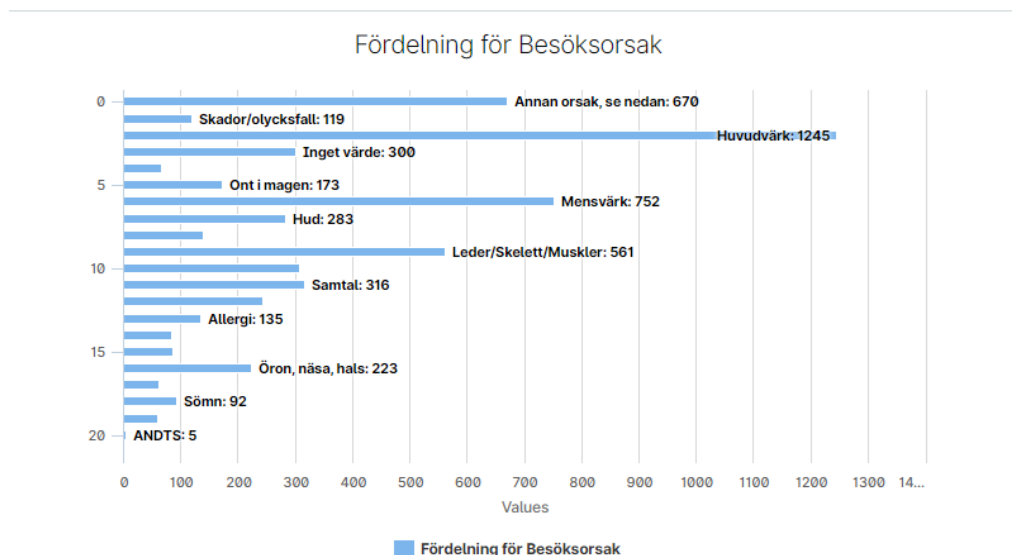
6.3 Fortbildning

Genom enkät och gemensam utvärdering av läsåret har skolsköterskorna tillsammans kommit fram till prioriterade ämnen för fortbildning under nästa läsår. Ett fokusområde att arbeta vidare med bedöms vara egenvård. Den medicinska elevhälsan ska främst arbeta hälsofrämjande och förebyggande, men behöver samtidigt bibehålla stark medicinsk kompetens för rådgivning och enskilda akutärenden. Skolsköterskorna behöver till exempel ha medicinsk kompetens för att avgöra om och när en elev kan behöva uppsöka annan vårdinstans, till exempel i samband med idrottsskador, fallolyckor eller akut psykisk ohälsa.

Det kvarstår även önskemål från skolsköterskorna om att få fortbildning inom neuropsykiatriska funktionsvariationer samt intellektuella funktionsnedsättningar, vilket planeras som en gemensam fortbildning för all elevhälsopersonal under hösten.

I den årliga statistikgenomgången lyftes huvudvärk som den vanligaste orsaken till att elever spontant besöker skolsköterskan. Under läsår 23/24 kommer skolläkarna därför att hålla en föreläsning om olika former av huvudvärk samt vilka läkemedel som rekommenderas. I det arbetet blir det även tydligare vilka elevärenden den medicinska elevhälsan behöver hänvisa vidare till vårdcentral och vad som kan behöva finnas med i skolans systematiska kvalitetsarbete. Förhoppningen är att kunna komplettera fortbildningsinsatserna med en fysioterapeut som föreläser om bland annat sittställningar.

Diagram 1 Fördelning av besöksorsaker

6.4 Verksamhetsbesök

Skolsköterskorna kommer att bokas in för individuella verksamhetsbesök av verksamhetschefen under hösten. Rutin finns i verksamheten angående vad besöket innehåller.

6.5 Bemanning

Inför hösten finns ett ökat behov av skolsköterska på två skolor som har ett ökande elevantal, Malmö idrottsgymnasium samt Malmö restaurangskola. Behovet bedöms motsvara sammanlagt

40 procent men eftersom rekryteringen av skolsköterskor är en utmaning är det i dagsläget oklart om och hur situationen kommer att kunna lösas. Även på Pauliskolan ses ett ökat behov av skolsköterska framöver, och en utökning av tjänstgöringsgrad för befintlig personal planeras inför våren 2024 planeras.

Rekryteringsfrågan av specialistsjuksköterskor är en utmaning i hela landet och Vårdförbundet verkar för att arbetsgivare ska kunna erbjuda Akademisk specialisttjänstgöring, AST, för sjuksköterskor som studerar till specialister. Detta bedöms kan eventuellt bli aktuellt även inom den medicinska elevhälsan för att säkerställa framtida bemanningar.

6.6 Kompetensdialog

Efter genomförda utvärderingar hösten 2022 har kompetensmodellen fått ett nytt namn, kompetensdialog. Detta i syfte att tydliggöra och uppmana till en stärkt dialog mellan skolsköterskor och rektorer (anställande chefer).

Implementeringsarbetet av kompetensdialogen fortsätter under hösten 2023. Ett illustrativt material, se bilaga 1, har skapats med hjälp av förvaltningens kommunikatör. Syftet är att ansvariga chefer ska få ett stöd i bedömningen av skolsköterskans kompetens, och framför allt av hur kompetensen kan växa. Enligt Malmö stad stadsövergripande material kommer skolsköterskan att kunna befinna sig i fyra olika zoner. Det är dock viktigt att skapa en möjlighet till rörlighet både på individ och gruppnivå, men även att hitta vägar för skolsköterskorna att stärka sin utveckling inom sitt yrke. Utvärdering sker under höstterminen 2023.

6.7 Samverkan

Barn och ungdomspsykiatri kommer att föreläsa för gymnasieskolans elevhälsa på uppstartsdagen i september 2023.

Samverkan med grundskolans medicinska insats fortgår inom flera områden, exempelvis journalsystem, dokumentation, gemensamma utbildningar samt diskussioner rörande utformning av enkätfrågor. Samverkan finns även mellan förvaltningarnas skolläkare, bland annat genom utbyte av erfarenhet, diskussioner om särskolebedömningar samt auskultationer i varandras verksamheter.

6.8 Skånes Kommuner

I samverkan med Skånes Kommuner har processer startat med barn/ungdomar i fokus, genom att till exempel använda mallar anpassade för barn i de olika systemen.

Verksamheten på Valdemarsro gymnasieskola har fått ta del av ”Mina Planer”. Inloggningen till Mina Planer kräver i dagsläget SITSH-kort (säker IT hälsa och sjukvård, vilket endast hälso- och sjukvårdspersonal har). Under hösten 2023 kommer förhoppningsvis möjligheterna att logga in med Freja-oid+ att introduceras och därmed skapas ett ökat samarbete mellan regionerna och elevhälsoteamen på skolenheterna.

6.9 Nationell patientöversikt

Under hösten 2023 kommer även hälso- och sjukvårdspersonal i verksamheten ges möjlighet att logga in i NPÖ (nationell patientöversikt). Det kommer öka möjligheterna att säkerställa uppföljningar av remisser, ge elever stöd i samtalen med sjukvården samt underlätta i bedömningar inför anpassad gymnasieskola.

7.0 Sammanfattning

Skolsköterskorna har rektor som ansvarig chef och verksamhetschefen har det medicinska ledningsansvaret, vilket innebär att säkerställa hög patientsäkerhet och god kvalitet på vården samt främja kostnadseffektivitet. Kompetensdialogen som nu ska införas på alla skolenheter har bland annat syftet att stärka dialogen mellan anställd skolsköterska och ansvarig chef gällande det medicinska uppdraget. Det dubbla ledarskapet kommer att synliggöras och skolsköterskan ges möjlighet att uttrycka hens önskemål rörande sin medicinska kompetensutveckling.

Verksamheten kommer nu att fokusera på den mest vanliga orsaken till att elever själva söker medicinsk elevhälsa - huvudvärk- och förstärka kunskapen inom nämnda ämne.

Skolsköterskornas grunduppdrag är hälsosamtalen, men deras kompetens används inom många områden för att skapa en tillgänglig, hälsofrämjande lärmiljö för eleven. Verksamheten följer och ser positivt på lagändringen som sker 2 juli 2023 med fokus på elevhälsans del av det systematiska kvalitetsarbetet. Ändringarna tydliggör bland annat att elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och skolenhetsnivå och i samverkan med lärare och övrig personal.

Skolsköterskorna har under läsåret haft någon form av kontakt med 5 080 av verksamhetens 6 940 elever, vilket skapar stora möjligheter att påverka eleverna till en bättre hälsa.

Malmö 2023-08-16

Märta Palmer
Verksamhetschef
Elevhälsans medicinska insats